

Çok Doğruluk

Düşünebilme yeteneğini yok eden ama yok ettiği de kolayca anlaşılmayan “ezberci eğitim” yöntemi başkalarına muhtaç insan yetiştirmenin en garantili metodudur.

Karşılaştığı her sorunun, başkalarının oluşturulacak kalıplar yardımıyla çözülmesini bekleyen bir insan tipi, herhalde diktatörlerin çok arzuladığı bir vatandaş tipidir. İnsanımız bir gerçeğin farkına varır gibidir ve bu yüzden de kampanyayı desteklemektedir.

Bir kısım eğitimci ise iki grup dersin bu kampanya dışında kaldığını, birisinde ezberin “zaten” olmadığını, ikincisinde ise ezbersiz eğitimin olamayacağını savunmaktadır. Bunlardan birincisi fen, ikincisi ise din dersleridir.

Matematik, fizik, kimya gibi derslerde ezberin kullanılmadığı inancı -her nereden kaynaklanıyorsa- tamamen yanlış bir kanaattir. Ezberin dik alası bu derslerde yaptırılır.

Bu derslerin ortak özelliği olan “problem çözme” de öğrencilere derslerde en çok yaptırılan ve çalışkan öğrencilerin de evde en çok yaptıkları temrin, örnek problem çözmektir. Sınavlarda başarılı olan öğrenciler, farklı yazarların kitaplarından çeşitli problemleri bulup onları çözmeyi öğrenmiş olanlardır. “Örnek problem çözme”, ezberin fen derslerine özgü adıdır.

Bu metotla “öğretilen” -çünkü eğitilmemektedirler- öğrenciler örneğin alfa taneciklerinin enerji yüklerini hesaplayabilir ama mesela viraj alan bir trenin iç ve dış tekerleklerinin nasıl olup da farklı yollar katedebildiklerini açıklayamazlar.

Bu şekilde “öğretilmiş” öğrenciler mühendis olduklarında, aynı kökten gelen elektrik, su, hava ve trafik akımlarının aynı temel denklemlerle çözümlenebileceğini bilmezken, hukuk fakültesini bitirenler de komşuyu rahatsız eden olgunun köpek, bebek ya da müzik sesi değil bunların kaynakları durumunda olan “sahiplerinin saygısızlığı” olduğunu teşhis edemez ve Yargıtay kararında olduğu gibi apartmanda köpek beslemeyi yasaklamaya kalkarlar.

Bir insan için en talihsiz durum, yapabildiği için bir makine tarafından yapılabilmesidir. Nitekim sanayi devriminin başında, işlerin makineler tarafından yapılabilmesini farkedene işçilerin isyanının altında ekmek paralarını kaybetme korkusundan çok bu aşağılanmışlığın etkisi daha büyük olsa gerektir.

Ezber, makinelerin en kolay ve hatasız yapabildikleri işlerdir. Bir termostat, bir çalar saat ya da bir bilgisayar programı, itirazsız ezberleyen ve hiç hata yapmadan ezberlediğini tekrarlayan araçlardır. İnsanlar bu işleri bu denli sadakat ve doğrulukla yapamazlar. İnsanlara bu tür işleri yaptırmaya kalkmak “sen başka bir işe yaramazsın” demenin bir yoludur.

Günümüzde matematik, fizik ve kimya için öyle bilgisayar programları yazılmıştır ki en karmaşık problemleri dahi kolayca çözebilmektedirler. Ama bu programları yazan kişiler, bu problemleri ezberlemiş olanlar değil, o problemlerin doğasını anlamış, farklı görünüşteki

problemler arasındaki ilişkileri farkedebilmiş, bu birlikteliği düzenleyen az sayıdaki doğa yasasını iyi “anlamış ” olan kişilerdir.

Çocuk ve gençlere papağanlar gibi yüzlerce problemi “ezberleten” ve sonra da sınav adı altında onları “geri isteyen” fen öğretmenleri, bu beyhude ve zararlı çabalar yerine, onların doğa düzenine hayran olmalarını sağlayabilecek “gözlem yapma”, “ilişkilendirme”, “sonuç çıkarma”, “bilgiye erişme” gibi becerilerini geliştirmeye çalışmalıdırlar.

Ezberin, tek zorunlu öğretim yöntemi olduğu sanılan din derslerine gelince: buradaki durum, fen derslerinden daha ciddidir. Din dersleri yoluyla öğretilmek istenilen aslında “ahlak”tır. Güzel ahlak konusunda, yaratıcının sembolik bir dille vahyettiği “iyiler” demek olan din kitapları aslında ezberin katiyen kullanılmaması gereken bir alandır.

Yüksek seviyeli gerçekler, yani çok sayıda “doğru, iyi ya da güzel” türetebilecek olan “temel doğru, iyi veya güzeller” iletişim diline çevrildiğinde -ki vahiy yoluyla olan bu olabilir- zorunlu olarak sembolikleşmeye başlarlar. Aslında daha basit olmakla birlikte dünyevi bilgiler alanında da durum böyledir. Çok sayıda fiziki doğruyu ifade eden bir fizik kanunu, ilk bakışta anlaşılacak ya da her yorumlayanın ayrı anlam yükleyebileceği kadar semboliktir.

Örneğin, elektrik alanı ve manyetik alan gerçekleri ayrı ayrı ifade edildiği zaman daha kolay anlaşılabilirken, elektro-manyetik alan teorisinde daha sembolik bir hale gelip birleşirler.

Dini öğretilerin yüksek düzeyde sembolizm içermesinin nedeni budur. Kuran’ın herkes tarafından anlayış düzeylerine göre anlaşılmasının ve öyle murad edilmesinin -islamda ruhban sınıfının bulunmayışı bu yüzdendir- sebebi, kişilerin farklı gelişmişlik düzeyine göre bu sembolizmi çözmesinin istenilmesi nedeniyle olsa gerektir.

Aynı bir ayet, onu okuyan çeşitli kişiler tarafından, bu sembolizmi çözme yetkinliklerine göre ayrı ayrı anlaşılması, bir karmaşa yaratmak için değil, insanların geliştikçe kaynaktaki doğrulara -ve giderek birleşik doğrulara- ilerlemelerini temin için olabilir.

Konuya böyle bakınca din eğitiminde ezberin kullanılması, yaratıcının çizdiği yolun tam aksine, herkesin, sadece öğretmenin o sembolizmi çözemediği ölçüde anlam yüklemesine yol açacağı görülecektir.

Fen eğitiminde ezber olsa olsa fizik dünya gerçeklerinin anlaşılmayışına yol açar. Din eğitiminde ise ezber daha ciddi yanlışlara yol açabilir ve Allah anlayışının kavranamaması, insanların niçin Dünyaya geldiklerini sorgulamamaları, kendilerinden neler beklendiğini düşünmemeleri gibi sonuçları doğurur.

İşte ezber, din eğitiminde bunun için olmamalıdır. Din eğitimini ezbersiz, anlayarak yapmak belki daha güçtür. Ama, ancak bu şekilde eğitilmiş din adamları topluma iyi ahlaki gösterebilirler. Herhangi bir din ve özellikle de bireysel sembolizm çözümlemesine dayalı islam, ezber yoluyla basit bir kalıplığa dönüşür.

Dinin, insanlığın gelişmesinde doğru bir araç olmasını isteyenler, bu noktaya dikkat etmeli, herkesten önce onlar “ezbere hayır, anlayarak öğrenmeye evet ” demelidirler.

